

Føroya Sosial-Demokrat

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 25

Lýsingarprísir fyri mm: 20 oyru á
1. síðu, 15 oyru á 3. og 4. síðu

Leygardagin 28. apríl 1951

Bláðið verður bílagt á posthúsinum, og
kostar kr. 2,50 + porto um fjórðingsarið

25. Árg.

Hitt falsaða prístalið:

AFTURHALDSINS SNIÐLOP MÓTI KEYPIKRAFTINI HJÁ TÍ FAST- OG TÍ TÍMALØNTA

Hvussu er prístalið vorðið til?

Hvat týðir tað fyri slitmannafjældina?

Hvat skilst við húshaldsbudgettið.

Fyri at sleppa undan lönstriði vegna skiftandi prísir á neyðsynjarvörnum $\frac{3}{4}$ royndu menn at finna ein útrókningshátt, sum vísti prísbroyingarnar í prosentum í mun til vöruprísirnar í 1939. Lönin skuldi automatiskt rætta seg haffteir.

Nýtt varð ein konrabók frá skjalavörði A. Degn sála frá 1938 sum grundarlag. Har sóust prísirnar í 1939 á teim flestu matvörnum.

Sum menn kundu meta tá, vóru hesar vörur (í peningi) helvtin av tí, sum eitt húsarhald uppá 5 menniskju máttu nýta.

Gjört varð so eitt prístalsskema, ið varð býtt í ively við striku um tvöran. Omanfyri strikuna vórðu settar matvörurnar úr konrabók Degns, skjalavörðans.

Niðanfyri strikuna vórðu settar allar hinar vörurnar, ið tórvaðu einum húsarhaldi, t. d. klæði, skógvar o. t.

Prísirnar oman fyri strikuna avgera hæddina á prístalinum soleiðis, at 1939 prísirnar skuldu rokast til 100 %. Lönirnar vaksu ella fallu 1 oyru fyri hvørt prístalsstigið (%), sum prísirnar fórkaðu seg upp ella niður.

Gingið varð út frá, at prísbroyingin á vörnum niðanfyri strikuna kom at fylgja prístagnum á vörnum oman fyri strikuna. Hesar vörur ávirka so stutt ikki prístalið.

Men hetta hevur ikki hildið.

Tað er ein royndur lutur, at vörurnar niðan fyri strikuna sum klæði o. m. hava vaksið nógv meiri í prisi enn matvörurnar oman fyri strikuna. Greiðir yvir, at so er, skilja vit, hví lönin nú rökkur verri enn í 1939.

Við hesum veruleika í huga má ein ógvast við tað ræðuliga sniðlop, sum sambands- og fólkaflokkarnir á tingi og í landsstýri hava gjørt ímóti øllum, sum fæa lön eftir prístalinum.

Hesir flokkar hava beinleiðis — undir skingargari »masku« (sum talan um studningsveitan til biligeran av vörum!) loytt sær at skapa eitt falskt prístalsgrundarlag miðandi ímóti, at beinskerja hini prístalslöntu fólkin.

Hetta verður gjört við at djúka toll omaná allar vörurnar, sum ikki ávirka prístalið, alto tær, ið eru niðanfyri prístalsstrikuna, og so nýta henda tollpeningin til at seta tær lönavgerandi vörurnar kunstiga niður í prisi og soleiðis minna um lönina, keypikraftina.

Lat okkum taka eitt dømi:

Prístalsvörur oman fyri strikuna til virði av 3000 kr. verða lækkaðar við 15 %, og ikki-prístalsvörur, men kortini húshaldsvörur, niðan fyri strikuna, verða lækkaðar við 15 % í tolli. Samstundis verður lönin, ið skal rinda, sjar vörur skerð við 15 % yvir hövur.

Úrlitið verður so hetta:

3000 kr. í lön til keyp av prístalsvörum til prisin 3000 kr.
3000 kr. í lön til keyp av ikki-prístalsvörum til prisin ... 3000 kr.

6000 kr. íalt í lön til rindan av samlaðu húshaldsv. til pr. 6000 kr.
(Húshaldsbudgettið, t. v. s. tað, eitt húsarhald má hava, er sett til 6000 kr., harav 3000 kr. fyri vörurnar oman fyri strikuna og 3000 kr. fyri vörurnar niðan fyri strikuna.)

verða við toll- og tilskotspolitikki afturhaldsins broytt til

2550 kr. í lön til keyp av prístalsvörum til prisin 2550 kr.
2550 kr. í lön til keyp av ikki-prístalsvörum til prisin ... 3150 kr.

5100 kr. íalt í lön at rinda saml. neyðugu húsh.v. í virði 6000 kr.

Her tróta 900 kr.

Nú sitandi kolsvarta afturhald í landstýri og á tingi hevur so stótt nýtt löggevaðalið til at bróta lönforðin hjá teim prístalslöntu frá við slit og bit at fáa tað at standa á jövnnum til eitt undirskot uppá 900 kr.

At standa á jövnnum, siga vit, men hin nakni sannleikin er, at lönin var

evlilít frammanundan, og at landsstýrið við sínum bakmonnum á tingi hevur lagt svull oman á sár og gjört undirskotið 900 kr. stórri.

Grimari brotsgerð móti arbeidara-stattini er ikki gjörd í nøkrum landi enn henda ógerð landstýrisins og tess bakmanni á tingi.

SAMRØÐA

I seinastu viku kom eg á tal við tveir íslendingar, annar teirra hevði ferðast í Føroyum og segði seg at dáma væl, burtursæð frá ferðasambandi og gistingamøguleikum. Skjótt fóru vit at tosa um fiskiskap, og helst um fiskiskapin við Grönland. Hann segði seg at hava fylgt væl við tíðindunum í blöðunum her, men eitt hevði hann bitið serliga nógv merki í, og var tað um fiskirættindi ið vit hövdu fingið í Grönlandi, at kunna fiska inni fyri mark, móti bert at gjalda 200.000 kr. fyri tað.

Eg: Íslendingar hövdu kanska 14 ímóti at fiska innanfyri mark móti at gjalda nakað afturfyri?

Hann: Um vit komu at gjalda tað dupulta uppá tonsið, sum tit, gjördu vit tað við gleði. Hugsa tykkum til alt tit spara. Styttir vegur at stíga menni

olja. Hóast veðrið er av tí verða úti á kann vera fiskandi undir landi, fleiri arbeidisdagar. Og um lönin ikki er so sterk, kann hon nýtast væl longri undir landi enn úti á havinum, spara reidskap.

Eg: Sagt verður, at føroyingar skulu vera raskastu fiskimenninir har uppi?

Hann: Tað eru allir menn samdir um.

Hann: Eg havi hoyrt, at livur, verri fiskaslög so sum brosma og kongafiskur, ja, enná kalvi verður burturkoyrdur hjá smærri skipum og útróðrarbátum har uppi?

Eg: Tíverri er hatta so. Eg haldi at teir skuldu heldur sent onkran av hesum trolarunum, ið lagstir eru yvir til Grönlands, so hann kundi siglt innilum tey ymsu plássini og keypt alt, ið smeltast kundi til lýsi, tí teir hava lýsismeltari umborð, hann kundi so ligið har yviri um veturin, líka so gott sum á Kollafirði, og so gjörði hann nyttu samstundis.

Hann: Tað skuldi so verið, tí vit íslendingar flyta út fyri fleiri milliónir krónur av hasum, tit kasta burtur.

Íógván.

Tvíburðarnir

Dagblaðið og Dimmalætting

royna at fáa kløvning í millum fiskimenn og arbeidsmenn

Misfostrini í føroyskum nútíðarpolitikki, tvíburðarnir Dagblaðið og Dimmal, spara ikki krútið í hesum dögum. Einku verður spart fyri at fáa kløvning í millum arbeidrar og fiskimenn, ið er einasta bjarging teirra úr tí politiska rasshafti, ið teir hava vavt seg í í teirra frekjuligu niðingsgerðum móti arbeids- og fiskimannafjöldini.

Áðrenn fiskimenn fóru avstað komu teir við tolllógini, skerdu keypiorkuna og dyrkaðu útgerð. Nú kemur onnur trýstingarroyndin — royndin at taka mest móguligt frá arbeidarunum.

Rættvísiskrøv arbeidaranna mugu forðast fyri einhvønn prís, og tí aftra teir seg ikki við at gykla fyri fiskimanninum, og leggja alla kreppuskuldina á arbeidaran, ið teir siga mergsýgur fiskivinnuna og hóttaðar livi- og arbeidslíkindunum bæði á landi og sjógv.

Fiskimenn móti arbeidsmönnum, fyri harvið at fremja sínar vitleysu niðurskurðir í arbeidslönini.

Ein spjódd fiskimannafjöld hjálpti teimum at skerja keypiorkuna, avtaka minstulönina og leggja aðrar okursbyrður á fiskimannin. Eydnast tað at seta fiskimenn

móti arbeidsmönnum, eru arbeidrar deyðsdömdir í teirra lönarkrøvum, so lönin svarar til prístal og dýrtíð.

Eyðræningin móti slitmannafjöldini eigur einki mark.

Einsamallir skulu arbeidsmenn og fiskimenn bera byrðurnar, ið standast av figjarligu kreppu lands.

Ikki eitt orð, ikki eitt lógaruppskot, ið miðar ímóti, at lata aðrar stættir í landinum taka lut í hesum fyrirbyrgingararbeidinum.

Tolllógin og tann harav skerda keypiorkuna rakti einans tey minst löntu í samfelagnum — arbeidarar og fiskimenn.

Avtökan av minstulönini rakti einans fiskimenn.

Eyðræningin av tímanslönini vil einans raka arbeids- og fiskimenn.

Hví ikki býta byrðurnar javnt?

Hví ikki lata reiðarar, heilsölmenn, keypmenn, stjórar og aðrar stórfyrirðokur við tiggjutúsund og hundrættúsund-inntökunum bera ein part av hesum byrðum?

Nei, kapitalistarnir, ríkmanna-verjan, ráða her á landi, og endamálið teirra er eittans: at verja gullpungin hjá teimum stóru; hann má ikki nemast — men teir, ið leggja rygg til í dagliga arbeidinum, burtur sum heima, teir skulu